

نامهٔ دکتر علی اکبر ولایتی، دبیرکل مجمع جهانی بیداری اسلامی به دبیرکل حزب الله لبنان:

ایران برای مقابله با هر تهدید خارجی آماده است

دبیرکل مجمع جهانی بیداری اسلامی در نامه‌ای به‌دبیرکل حزب‌الله لبنان، درگذشت پدر سید حسن نصرالله را تسلیت گفت. متن نامه دکتر علی اکبر ولایتی، دبیرکل مجمع جهانی بیداری اسلامی خطاب به شیخ نعیم قاسم به شرح زیر است:

بسم‌الله الرحمن الرحیم
حضور محترم حضرت حجت‌الاسلام‌المسلمین جناب آقای شیخ نعیم قاسم دبیرکل محترم حزب‌الله لبنان

سلام‌علیکم
با احترام، درگذشت مجاهد صبور، مرحوم سید عبدالکریم نصرالله، پدر گران قدر شهیدبزرگه مقاومت، سید حسن نصرالله- که‌از استوانه‌های ایستادگی در برابر رژیم صهیونیستی و مایه افتخار جهان اسلام، به‌ویژه جبهه مقاومت بود- موجب اندوهو تأثر گردید. این مصیبت را نخست به محضر مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و سپس به کلیه بزرگان، علما، مجاهدان راه اسلام و خانواده معزز آن مرحوم تسلیت عرض می‌نمایم. همچنین بقایای حضرت‌عالی را- به‌عنوان یکی از همراهان صدیق آن شهید بزرگ و از شیوخ مورداحترام مردم لبنان، ایران و تمامی کشورهای جبهه مقاومت - و نیز بقای دیگر مجاهدان جبهه مقاومت اسلامی را از خداوند متعال مسئلت دارم.

در اینجا لازم می‌دانم باتوجه‌به همکاری و انس نزدیک این جانب با بزرگان حزب الله، از جمله شهیدسیدعباس موسوی، شهید سید حسن نصرالله، حضرت‌عالی و دیگر پیش‌کسوتان حزب‌الله لبنان و باتوجه‌به آگاهی این جانب از چگونگی شکل‌گیری این حرکت الهی و تلاش‌های مخاصصانه این مجموعه پرافتخار و نیز با عنایت به پیشینه تاریخی همدلی و همکاری شیعیان جبل عامل و ایران- به‌ویژه علمای بزرگ و مشعل داران راه اهل بیت علیهم السلام- نکاتی را ررای اطلاع کسانی که از این تاریخ مستحکم روابط دو طرف بی اطلاع هستند، به عرض برسانم:

۱ نخستین پیوند ثبت‌شده میان علمای جبل عامل و حکومت شیعی درایران

نخستین ارتباط ثبت‌شده میان علمای شیعه جبل عامل و یک حکومت شیعی در تاریخ، نامه‌ای است که آخرین امیر سرداران، مؤیدالدین علی، طی آن در سال ۷۸۶ هجری قمری از محمدبن مکی (شهید اول) ساز علمای بزرگ جبل عامل- به‌عنوان ولی ققیه دعوت کرد تا برای سامان‌دهی مسائل شرعی مردمان خراسان، سبزوار، بیهق و بخش‌های وسیعی از مناطق تحت نفوذ سرداران، به آن دیار هجرت کند تا این مناطق بتوانند در چارچوب فقه شیعه اثنی عشری عمل نمایند. هنگامی که این نامه به شهید اول رسید، ایشان در زندان و در آستانه شهادت به‌دست حکومت مصر بود. وی در مدت یک هفته با در دست داشتن کتاب «المختصر النافع فی فقه الامامیه» تألیف محقق حلی، کتاب «اللعمعة الدمشقیة» را نگاشت و برای مؤیدالدین علی ارسال کرد و پس از آن، در همان سال ۷۸۶ هجری قمری، به شهادت رسید. بخشی از نامه مؤیدالدین علی به شهید اول چنین است: «ما در میان خویش کسی را که به فتوایش عمل کنیم یا از لحاظ علمی بتران به او اعتماد کرد و مردم بتوانند عقاید درست را از وی فراگیرند، نمی‌پاییم. از خدای متعال مسئلت داریم که حضرتش به ما افتخار حضور بختشد تا از علمش پیروی کنیم و از راه و رسمش رفتار آموزیم.»

۲ فشارعثمانیان برشیعیان وشهادت شهیدتانی

شهیدتانی،شیخ‌زین‌الدین نورالدین بن علی، درسال ۹۶۶ هجری قمری به‌مشهادت رسید. دروزان سلطان سلیمان قانونی- مقتدرترین پادشاهعثمانی که به‌طور غاصبانه خود را خلیفه مسلمین می‌دانست- با فتاوی علمای وابسته به دربار، حکم تکفیر شیعیان صادر شد؛ حکمی مشابه آنچه در دوران امیه و بنی عباس رایج بود. در زمان سلطان سلیم و سلطان سلیمان و پس از آنان، بسیاری از شیعیان در قلمرو عثمانی تحت فشار شدید قرار گرفتند؛ گروهی به‌شهادت رسیدند، گروهی تبعید شدند و گروهی از سر ترس ناچار به تظاهر به مسیحیت گردیدند. برخی بعدها به تشیع بازگشتند و برخی نیز بر همان دین باقی ماندند. به‌عنوان نمونه، میشل عون، رئیس‌جمهور پیشین لبنان، در دیدار با این جانب تصریح کرد که اجداد آنان شیعه بوده‌اند و بخشی از آنان به سبب فشار عثمانی‌ها به مسیحیت گرویده‌اند.

۳ نقش شیخ صفی‌الدین اردبیلی وشکل‌گیری طریقت صفویه درایران

شیخ صفی‌الدین اردبیلی- که در قرون هفتم و هشتم هجری می‌زیست- ابتدا شاگردشیخ زاهد گیلانی بود؛ عارفی برجسته و شیعه اثنی عشری. شیخ صفی‌الدین نیز خود از عرفا و علمای شیعه بود و طریقت صفو به را در اردبیل بنیان نهاد و در این شهر مرکز «دارالارشاد» را تأسیس کرد. به‌تدریج، جمع زیادی از مردم آذر بایجان، قفقاز، ارزروم و دیاربکر به مریدان شیخ صفی‌الدین پیوستند و هر روز بر تعداد آنان افزوده شد.

۴ استمرار دارالارشاد وزمینه‌های قدرت یابی صفویه

فرزندان شیخ صفی‌الدین دارالارشاد را ادامه دادند و به‌تدریج بر شمار پیروان افزوده شد. نخستین جانشین شیخ صفی‌الدین، فرزندش صدرالدین موسی بود و پس از او خواجه‌علی سیاه‌پوش، شیخ ابراهیم، شیخ جنید، شیخ حیدر و سپس شاه اسماعیل قرار گرفتند. در این فاصله، قدرت اجتماعی، معنوی و سیاسی آنان روز به‌روز افزایش یافت و هیچ داعیه‌ای جز ارشاد و دعوت به اسلام و اهل بیت علیهم السلام نداشتند. شیخ صفی‌الدین از سادات موسوی، یعنی از فرزندان امام موسی بن جعفر علیه‌السلام بود؛ از این‌رو، سیادت و تقوای ایشان موجب جذب گسترده مردم ایران و آناتولی شد. این نفوذ فراینده موجب نگرانی حکومت‌های محلی مدعی، از جمله قراقویونلوها، آق‌قویونلوها و شروان‌شاهان گردید.

۵ نبرد ملازگرد و گسترش قلمرو ایران در آسیای صغیر

در ابتدای ظهور اسلام، جنگ مسلمانان با روم شرقی با نبردهایی چون تبوک و موته آغاز شد. این جنگ‌ها بیشتر مربوط به مناطق عرب‌نشین تحت حمایت روم، از جمله آل غسان بود. پس از پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله، در زمان خلفای نخستین این روند ادامه یافت، اما پس از شهادت امیرالمؤمنین علیه‌السلام و استقرار حکومت معاویه و بنی امیه و سپس بنی عباس، به‌تدریج سازش‌هایی با روم شکل گرفت. از سال چهلهم هجری تا سال ۴۶۲ هجری قمری، یعنی بیش از چهارصد سال، مسلمانان پیشرفت چشمگیری در جهت تصرف روم شرقی- که به‌بخش اصلی فتنه‌ها علیه مسلمانان بود- نداشتند. اما در سال ۴۶۳ هجری قمری، در زمان حکومت آل‌بارسلان، سلجوقی و صادرات خواجه‌نظام‌الملک، لشکر ایران در نبرد ملازگرد رومیان را شکست داد و بخش عظیمی از آسیای صغیر به دست ایران افتاد؛ به‌گونه‌ای که در زمان ملکشاه سلجوقی و صادرات خواجه‌نظام‌الملک طوسی، قلمرو ایران از کاشغر تا حلب گسترش یافت.

۶ نگاه تمدنی خواجه نظام‌الملک وتأسیس مدارس نظامیه

یکی از سرنوشت‌سازترین گفت‌وگو‌های تاریخی میان خواجه نظام‌الملک و سلطان ملکشاه سلجوقی، مربوط به ضرورت آبادانی، توسعه علمی و عدالت‌داری است. در یکی از روزها، نظام‌الملک، به ملکشاه پیشنه‌اد کرد برای تثبیت حکومت، گسترش عدالت و تربیت کارگزاران دولتی، مدارسی با بودجه دولتی در سراسر قلمرو سلجوقی تأسیس شود. وی استدلال کرد که با آموزش عالمان و مدیران معتقد، پایه‌های حکمرانی استوار خواهد شد.

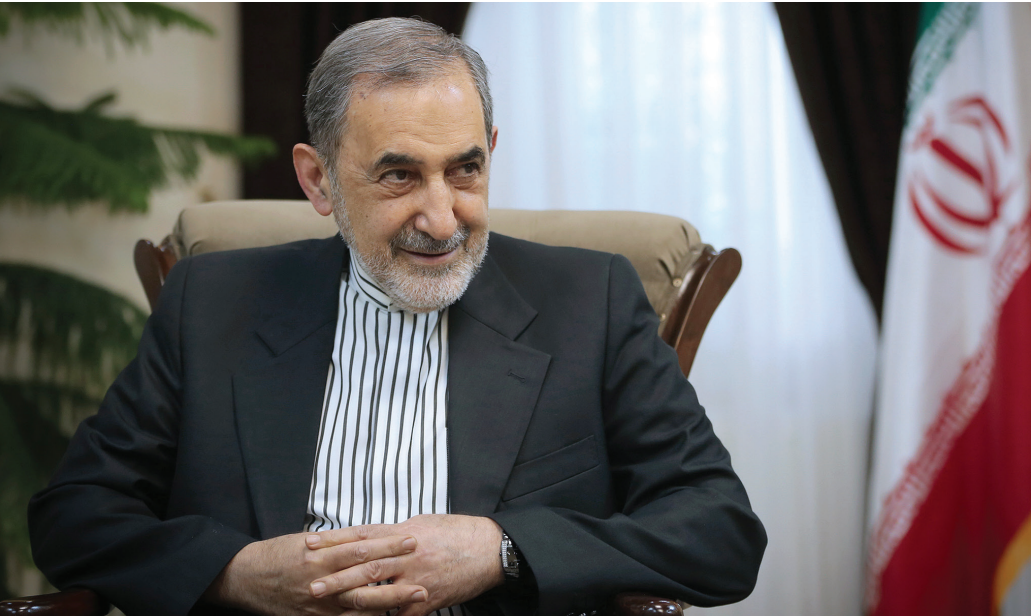
ملکشاه پرسید: این طرح چه هزینه‌ای دارد؟

نظام‌الملک پاسخ داد: هزینه آن بسیار است، اما نتیجه آن امنیت، عدالت و آبادانی مملکت است و در برابر آن هزینه‌ها هیچ به‌شمار می‌آید.

این گفت‌وگو در نهایت منجر به تأسیس مدارس نظامیه در شهرهای بزرگ قلمرو سسلجوقی شد؛ از جمله نیشابور، اصفهان، بغداد، بلخ، هرات، بصره، موصل، آمل، مرو، غزنین، استخر.

۶ قزلباشان

مکتب صفویه به‌هیچ‌وجه طالب جنگ نبود و عرض بنیان‌گذار آن، مرحوم شیخ صفی‌الدین اردبیلی- همان‌گونه که از نام مرکز تأسیس‌شده در

اردبیل با عنوان «دارالارشاد» پیداست- چیزی جز دعوت، ارشاد و ترویج معارف اهل بیت علیهم‌السلام نبود. اما به دلیل هجوم دشمنان و حسودان و کشتار ده‌ها هزار نفر از مردم بی‌گناه و غیر مسلح، به‌ویژه در مناطق ارزروم و دیاربکر و آناتولی، شرایط به جایی رسید که جان‌رومای روحانی دارالارشاد به خطر افتاد. حتی شیخ جنید و شیخ حیدر، پدر و جد شاه اسمعایل، به دست شروان‌شاهان کشته شدند و هر دو در در اعتلای تشیع به شهادت رسیدند. در نتیجه، گروهی از جان‌پرگفتان صفویه- مشابه بسیجیان امروز- شمشیر به دست گرفتند تا بتوانند از جان، مال و وطن خود دفاع کنند. قزلباشان هفت ایل ترک‌زبان بودند که پیرو مکتب صفویه محسوب می‌شدند و شامل ایل‌های شاملو، استاجلو، تکلو، ذوالقدر، افشار، قاجار و روملو بودند. آنان کلاهی سرخ‌رنگ بر سر داشتند که دارای دوازده‌تود و نام دوازده‌امام علیهم‌السلام بر آن نقش بسته بود.

۷ شاه‌طهماسب

در عصر صفوی پس از وفات شاه اسمعایل، شاه‌طهماسب از سال ۹۳۰ تا ۹۸۲ هجری قمری، یعنی حدود ۵۴ سال، حکومت کرد و از مهم‌ترین و مقتدرترین پادشاهان صفوی به‌شمار می‌آید. شاه طهماسب رسماً اعلام کرد که تابع ولی‌قیته است. در همین دوره پایتخت ایران به دلیل خطر سقوط به دست عثمانی‌ها از تبریز به قزوین منتقل شد و ولی‌قیته وقت، محقق کرکی- معروف به محقق ثانی- بود که از بزرگ‌ترین فقهای شیعه به‌شمار می‌رفت و به دلیل فشار عثمانیان از جبل‌عامل به ایران هجرت کرده بود. وی عملاً ولی‌قیته سراسر ایران شد و حکم پادشاهی شاه‌طهماسب صفوی را تنفیذ کرد. شاه‌طهماسب بزرگ‌ترین افتخار خود را مشروعیّت حکومتش می‌دانست؛ مشروعیتی که با تنفیذ آن عالم بزرگ تحقق یافت. در دوران شاه‌طهماسب، جنگ‌های متعدد با عثمانیان رخ داد و با وجود امکانات تسلیحاتی جدید عثمانی‌ها، ایران توانست مقاومت کند و در نهایت، قرارداد آماسیه میان شاه طهماسب و سلطان سلیمان امضا شد؛ قراردادی که مبنای توافق‌های بعدی قرار گرفت.

۸ مهاجرت علمای جبل عامل

به‌برکت مهاجرت علمای جبل عامل، قزوین در این دوره به مرکزی برای جذب شیعیان مناطق مختلف تحت‌سلطه عثمانی، به‌ویژه جبل عامل، تبدیل شد. بزرگانی چون شیخ بهایی، پس از شهادت شهید ثانی، به همراه خانواده خود به ایران آمدند و در مسیر شکوفایی علمی ایران نقش‌آفرینی کردند. محقق کرکی شاگردان بزرگی را تربیت کرد و استمرار این جریان علمی، زمینه‌ساز ظهور چهره‌هایی چون میرداماد، ملاصدرا، میرفندرسکی، مجلسی اول و دوم و دیگر بزرگان شد. این روند بعدها در نجف اشرف، خراسان، قم، شیراز و اصفهان استمرار یافت. از دیگر بزرگان این مسیر می‌توان به وحیدبهبهانی، شیخ مرتضی انصاری، میرزاحسن شیرازی، میرزا محمدتقی شیرازی، جهانگیرخان قشقایی، سیدمحمد شفتی، سیدعبدالحسین لاری، آخوند خراسانی و مرحوم شیخ محمدحسین نائینی- صاحب کتاب ارزشمند «تنبيه‌الامة وتزیه‌الملله»- اشاره کرد.

۶ نتیجه‌گیری تاریخی

۱- بدین ترتیب روشن می‌شود که ارتباط ایران ولبنان، ارتباطی ریشه‌دار، عمیق و تاریخی است.

۲- میان ایران و شیعیان لبنان تفاوتی ماهوی وجود ندارد و هر دو در امتداد یک مسیر اعتقادی و تمدنی قرار دارند.

۳- شیعیان لبنان ستون اصلی مقاومت در لبنان هستند و سدی مستحکم در برابر رژیم صهیونی ایجاد کرده‌اند؛ مردمی که به‌خوبی می‌دانند اگر حزب‌الله نباشد، صهیونیست‌ها لبنان را آسان‌تر از سوریه خواهند بلعید، فارغ از آن‌که برخی مسئولان وابسته یا غافل چه می‌گویند.

۴- یکی از نکات برجسته تاریخ آن است که محقق کرکی- از بزرگ‌ترین فقهای تشیع- به ایران می‌آید و تحت چتر حمایتی یک حکومت مقتدر اسلامی قرار می‌گیرد و شاه طهماسب افتخار مشروعیّت حکومتش را در تنفیذ او می‌داند؛ مشروعیتی که فراتر از جغرافیا، از حقیقت علمی و دینی نشئت می‌گیرد.

۶ پیوند انقلاب اسلامی با تداوم تاریخی مقاومت

امروز نیز در ایران، حضرت امام خمینی رحمه‌الله علیه- به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین و بصیرترین عالمان شیعه پس از عصر غیبت- ساختار جهان دوقطبی شکل گرفته پس از یالتا را دگرگون کرد. در آن دوران، هر کشوری که قصد مقابله با استعمار کهنه و نوزاد داشت، ناچار بود به یکی از دو قطب شرق یا غرب تکیه کند. امام خمینی (ره) از نخستین روز شعار «نه شرقی، نه غربی» را مطرح کرد و این شعار بر سررد وزارت امور خارجه نقش بست. ایشان سپس در نامه‌ای تاریخی به گورباچف نوشتند که کمونیسم را باید در موزه تاریخ سیاسی جهان جست‌وجو کرد و او را از گرایش به غرب به‌خذر داشتند و تصریح کردند که غرب نیز پس از مدتی به سرنوشت‌شوری سابق دچار خواهد شد؛ پیش‌بینی‌ای که اندکی بعد تحقق یافت.

امروز نیز مشاهد می‌کنیم که جهان گرفتار آشوب‌های گسترده‌شده و توصیلی‌های صهیونیستی به جان یکدیگر افتاده‌اند و مترسک آنان در آو تیر نفس‌های آخر را می‌کشد.

۶ نتیجه کلی

نکته شگفت‌انگیز آن است که تقدیر الهی چنین رقم زده که امروز پرچم امت اسلامی- اعم از شیعه و سنی- در دست شخصیتی قرار دارد که از یک‌سواز نوادگان محقق کرکی و ازسوی دیگر از نوادگان میرداماد، رأس حکمای شیعه در عصر صفویه، به‌شمار می‌رود؛ و ایشان کسی نیست جز مقام معظم رهبری، حضرت آیت‌الله‌العظمی سیدعلی حسینی خامنه‌ای (مدظله‌العالی). توضیح آنکه میرداماد (برهان‌الدین میر محمدباقر) که حدود سال ۹۷۰ هجری قمری به‌دنیا آمد، ازسوی مادر به محقق کرکی منسوب بود؛ در زودپلدار او، شمس‌الدین محمد حسینی استرآبادی، داماد محقق کرکی بود و به همین سبب به «داماد» شهرت داشت. ازسوی دیگر، مقام معظم رهبری نیز از نوادگان میرداماد به‌شمار می‌روند و بدین ترتیب، باتوجه‌به نسبت میرداماد با محقق کرکی، ایشان از نوادگان آن‌عالم برجسته نیز محسوب می‌شوند. (اسند: کتاب شیخ عباس قمی کتاب‌فوائد الرضویه، چاپ تهران، ۱۳۵۸، صفحه ۴۱۹)

عنایت ویژه حضرت ولی‌عصر عجل‌الله‌تعالی فرجه‌الشریف به معظّم‌له- که مصداق با سالوز ولادت آن منجی عالم بشریت است- و ایستادگی ایشان در رأس اسلام اسلامی از پایگاه ایران الهی، سرزمینی با پیشینه‌ای چند هزارساله از توحید و میهن‌دوستی، بر کسی پوشیده نیست.

امروزه به لطف خداوند متعال و با عنایت حضرت ولی‌عصر (عج) شاهدیم که تدبیر و رهبری مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) بر سراسر جهان اسلام اعم از شیعه و سنی سایه افکنده است. دیدارگری و روروشگری ایشان در این مسیر، راهبردی مؤثر برای جمهوری اسلامی ایران بوده و موجب شده است که ایران اسلامی بدون هیچ استثنایی در کنار ملت‌های مظلوم لبنان، فلسطین و یمن قرار گیرد، امری که ان‌شاء‌الله در آینده بیش از پیش موجب تحکیم این حقیقت خواهد شد که معظم له در چارچوب خط‌مشی حضرت امام خمینی (ره) نقش برجسته‌ای در تقویت وحدت و اتحاد هرچه بیشتر جهان اسلام ایفا کرده‌اند.

افزون بر این بسیاری از کشورهای غیرمسلمان نیز از جمله ونزوئلا و برخی کشورهای آمریکای لاتین، آفریقا و آسیای شرقی و حتی شماری از آزادی‌خواهان اروپا و امید و اتکای خود را در مبارزه با استکبار به جمهوری اسلامی بسته‌اند.

معظّم‌له از دوران ریاست‌جمهوری تاکنون همواره حامی نهضت‌های اسلامی و آزادی‌بخش بوده‌اند. این جانب، به‌عنوان وزیر امور خارجه و مشاور معظّم‌له در امور بین‌الملل، طی حدود ۴۴ سال گذشته شاهد جزئیات این تلاش‌ها بوده‌ام و در شانزده سال وزارت امور خارجه، این وقایع را گام‌به‌گام ثبت کرده‌ام. خاطرات این جانب با عنوان «از سویی دیپلماسی» تاکنون در چهار جلد منتشر شده و این مجموعه در ۱۶ جلد تدوین شده است که ان‌شاء‌الله تا پایان سال آینده به‌طور کامل منتشر خواهد شد.

در پایان، یقین دارم به حول و قوه الهی و با استعانت از حضرت مهدی عجل‌الله‌تعالی فرجه‌الشریف، جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان ستون اصلی مقاومت، بدون هیچ قصدی براسی تعرض به دیگران، آمادگی کامل دارد در برابر هرگونه تهدید و دشمن خارجی، به‌ویژه آمریکای جنایت‌کار و زبانه خبیث آن، رژیم صهیونی، ایستادگی کند و قطعاً پیروزی از آن جبهه مقاومت خواهد بود، ان‌شاء‌الله.

عبور از

دوگانهٔ امنیت- انسانیت

ادامه از صفحه یک

در بحرانی‌ترین لحظات کادر درمان نه‌فقط پاسدار سلامت جسمی کودک هستند، بلکه به امنیت روانی او نیز التفات دارند؛ به ترس، بی‌پناهی و موقعیت تعلیقی که هیچ نسبتی با انتخاب آگاهانه ندارد. این سکانس وزنه اخلاقی فیلم را سنگین می‌کند و پیاده‌آور می‌شود که حذف آن تأکید بر ادبیات، فروپاشی منطق امنیت است. در اینجا فیلم به‌وضوح از دوگانه کاذب «یا امنیت یا انسانیت» عبور می‌کند. آنچه در «نیم‌شب» صورت می‌بندد نوعی هم‌نهادگی است؛ امنیت، آنگاه معنادار می‌شود که اخلاق را به‌مثابه شرط امکان خود به رسمیت بشناسد. کادر در مان نماینده همان وجدان نهادی است که حتی در وضعیت اضطراب از اصول حرفه‌ای و انسانی عدول نمی‌کند. پایان‌بندی فیلم نیز در امتداد همین منطق قابل خوانش است. سکانس اهدای کتاب همسر زدانی خرم به بیماران سرطانی از دست‌مأمور امنیتی در نگاه نخست می‌تواند به‌مثابه امضای نویسنده تلقی شود؛ تأییدی بر ادبیات، روایت و رنج بدن‌های فرسوده؛ اما در کلیت اثر، این لحظه فیلم از آنکه صرفاً حامل جهان نویسنده باشد، نشانه پیوند و هم‌نشینی دواق است: افق ادبی- انسان‌گرای نویسنده و افق مسئله‌مند و امنیتی فیلم‌ساز. کتاب، در اینجا نه در برابر امنیت که در گفت‌وگو با آن قرار می‌گیرد. «نیم‌شب» از این حیث فیلمی است دربارهٔ پیش‌لرزه‌های بحران؛ دربارهٔ آنچه به‌خطا حاشیه اجتماعی نامیده می‌شود؛ اما در لحظه اضطراب، به متن سیاست و امنیت راه می‌یابد. فیلم هشدار می‌دهد که امنیت، بدون زویت نامرئی‌ها بدل به توهم می‌شود و انسانیت، اگر از ساختار و مسئولیت تهی گردد به احساس گرای بی‌اثر فروگذاسته خواهد شد. ارزش «نیم‌شب» دقیقاً در استناد بر این مرز است؛ جایی که روایت، هم مسئله‌را می‌بیند و هم انسان‌را.

فرهنگ‌نگار

فرهنگ‌نگار

	شنبه ۱۸ بهمن ۱۴۰۴
	شماره ۴۶۴۴
	

FARHIKHTEGANDAILY.COM

